

Carlos Marqués-Macet

ZINEMA ZUZENDARIA

SENTIKORTASUNA AGERIAN

“Zinema tresna zoragarria da mundua ikuspegi emozional batetik esploratu ahal izateko. Fikzioa formatu ederra da gogoetarako, gure historia berrirakurtzeko eta espiritu kritikoa lantzeko. *La mort de Guillem* proiektu gogorra bezain beharrezkoa izan da. Pertsonalki, faxismoaren aurkako leloa airatzetik harago, kasuaren nondik norakoak ulertzen lagundu dit. Familiak justizia aurkitzeko egindako borrokaren erretratu intimista sortzea lortu dugu. Arazo bakarra da zinema militantea barne-kontsumorako zinema dela, identitarioa”.

“Egungo testuinguruan kokatu nahi izan dugu Guillem Agullóren kasua, memoria ariketa gisa”

Hogeita zazpi urte igaro dira 1993ko apirilean Montanejosko (Valentzia, Herrialde Katalanak) eskuin muturreko talde batek Guillem Agulló hil zuenetik, hemezortzi urteko gazte antifaxista, independentista eta antiarrazista. Carlos Marqués-Macetek (Bartzelona, 1983) zuzendu duen *La mort de Guillem* (Guillemen heriotza) filmak Agullóren familiaren borroka nekaezina ekarri du pantailara; dolua tartean, zigorgabetasunaren eta manipulazio mediatikoaren aurrean semearen oroimena aldarrikatzeko grinaren erakusle.

LEIRE REGADAS JORDI BORRÀS

Ia hiru hamarkada igaro dira Guillem Agullóren heriotzetik. Zergatik erabaki duzue filma orain produzitzea eta zer-nolako harrera izan du?

Inpunitatearen eta eskuin muturren gorakadaren aurkako *La lluita continua* (borrokak darrai) kanpainaren barruan kokatzen da filma. Egungo testuinguruan kokatu nahi izan dugu Guillem Agullóren kasua, memoria ariketa gisa. Urri hasieran À Punt, TV3 eta IB3 telebista kateetan estreinatu aurretik, pase batzuk egin genituen zinemaren. Filma amaitzean aretoan egiten zen isiltasunak izugarri hunkitu ninduen. Barrenak mugitzen dituen gaia da, gauza gogorak azaltzen dira. Baina ikusleek gogo handia zuten ikusteko, aspalditik zain zeuden eta oso harrera ona izan du.

Zer nabarmendu nahi izan duzue filmaren bitartez?

Historia kontatzeko ikuspuntu etikoa aurkitzea izan zen zailena. Azkenean, esparru intimotik politikora salto egitea erabaki genuen. Guille-

men erailketaren ondoren familiak bizitako aldaketa du ardatz eszenaratzeak. Etxe hura beti zegoen jendez gainezka, mugimendua zegoen, bizitza zegoen, baina bat-batean isiltasuna etorri zen. Hutsune hura atzematea nahi nuen, seme bat galtzea zer izan daitekeen imajinatzen garrantzitsua zen isiltasun astun hura. Eraildako pertsona baten dolua ezin daiteke erraz eta bakean egin. Horixe bera islatu nahi izan dugu filmaren bitartez.

Alfred Pérez-Fargas eta Roger Danès gidoilariak dokumentazio lan handia egin dute gurasoei batera. Nola bizi izan du familiak prozesua?

La mort de Guillem proiektu gogorra baina beharrezkoa izan da, ikerketa lan handia eta elkarriketa asko egin behar izan dugu senideek lehen pertsonen bizitako sentimendua transmititzeko. Oso harreman estua izan dugu familiarekin, ateak ireki dizkigute, baita Guillemen lagunek ere. Gurasoei ideia gustatu zitzaienten, eta nahiz eta hasieran kosta, geroz eta

"ZENTZU ETIKOAN FAMILIAK IRABAZI DU, GAUR EGUN EZIN DAITEKE ZALANTZAN JARRI KRIMEN POLITIKOA IZAN ZELA".

gehiago inplikatzeko joan ziren. Belen, ahizpa, oso inplikaturik egon da prozesuan. Familiaren alde geundela argi uztea oso garrantzitsua zen guretzat; ez genuen ezkutatzeko intentziorik, ezta ustezko objektibotasuna agertzeko nahimenik ere.

"Guillem Agulló, ni oblit ni perdó" (Guillem Agullo, ez barkamenik ez ahanzturarik) denboran irauten duen goiburu antifaxista da. Zergatik uste duzu izan duela horrelako oihartzuna kasuak?

Prozesu judizialak trantsizioan egin ziren akatsak agerian utzi zituen eta, horrenbestez, Guillem faxismoaren aurkako ikur bihurtu zen etorkizuneko belaunaldientzat. Goiburu antifaxista hura gorpuztu nahi izan dugu filmaren bitartez. Gurasoek gogor egin dute borrokan Guillemen memoria desitxuratu edo desager ez dadin. Haiek dioten bezala, prozesu judizialek haratago zentzu etikoa dago, eta hori bai irabazi dutela; gaur egun ezin daiteke zalantzan jarri krimen politikoa izan zela, Pedro Cuevas hiltzaileak Fronte Antisistema (FAS) talde naziarekin duen lotura ikusita.

Valentziako telebistako 9. kateko artxiboko irudiak tartekatzen dituzue filmean. Zein rol izan zuen prentsak?

Guillemen aurkako kriminalizazio gerra zikina eraman zuen aurrera prentsak eta taldeen arteko borroka izan zela dioten diskurtsoa indartu zuen, gertakariak guztiz despolitizatuz. Garai hartan telebistak estatus sozial handia zuen, albisteak ikusteak "egiaren" jakitun bihurtzen zintuen. Baina albisteak ikus-entzunezko beste genero bat besterik ez direla nabarmendu nahi izan dugu. *La mort de Guillem* bezalako fikziozko film bat gertatutakoarekiko zintzoago izan daiteke, garai horretako albistegia baino.

Aktore batek uko egin zion Guillemen paperari, berdina gertatuko ote zitzaion beldur zelako. Filma grabatzen ari zineten bitartean, 'Guillem jódete' (Guillem izarra zaitez) dioten pintadak ere berriro agertu dira gurasoak bizi diren auzoan. Zein irakurketa egin daiteke gertakari horiei buruz? Horrek guztiak zer pentsatua ematen

du, noski. Baina nire ustez, ezkerretik egin behar den gogoeta da zergatik langile klaseko mutil batzuk liluratu zituen diskurtso neonaziak. Marxalenes izaera herrikoia duen Valentziako auzoa da. Nola liteke langile klaseko pertsonek beraiekin zerikusirik ez duten ideia batzuk jarraitu eta defendatzea? Zergatik ematen diote botoa langile klaseko pertsonek Vox alderdiari? Zergatia aztertzea, hori da ezkerretik dugun erantzukizuna eskuin muturraren aurrean.

Une gogorrek bizi izan ditu familiak; semearen erailketa, eskuin muturreko taldeen mehatxuak... Hainbeste urteren ostean, film honek nolabait lagunduko diela uste duzu?

Horixe bera esan zigun aitak; filma ondo ateratzen baldin bazen, agian aurrera egiteko aukera izango zutela bebingoz. Benetan, perspektiban ikusita, ez dakit hori posible ote den. Baina Belenek, arrebak, filmari esker gauza asko ulertzeko gai izan zela komentatu zigun, bera oso txikia baitzen guztia gertatu zenean. Nolabait, berarentzat behintzat bai, sendagaia izan da. ●